

kurin var størsti flokkur á tingi.

Um orsökina til ta stóru framgongd hjá javnaðarflokkinum segði Stauning vera, at vallógin var broytt soleiðis, at nú sluppu øll á val. Ríkur sum fátækur, maður og kvinna, hvør við sínum atkvøðuseðli.

Um føroysku ríkisdagslimirnar segði Stauning, at hann vildi ikki siga nakað vanvirðandi um teir. Teir vóru jú lógliga valdir, men hann mátti ásanna, at tá teir atkvøddu í ríkisdegnum, atkvøddu teir altíð imóti arbeiðsmonnum, av tí at teir vóru limir í Vinstraflokkinum.

Tá Stauning var liðugur við røðuna, var hann væl fagnaður, og beint áðrenn hann fór av fundi reistist Georg hjá Mouritsi, og bað allar limir um at rópa hurrá fyri ráðharranum, og fylgdur av rungandi hurrarópum, fór Stauning síðani av fundi.

Til kaffi, kekur og sigarir

Miðskeiðis í triátiárunum kom Stauning aftur til Føroya. Hann var tá á veg til Íslands at vitja. Nú hann aftur kom til Havnar, vildi arbeiðsmannafelagið geva honum eina hjartaliga og heiðurliga móttøku. Syrgt varð fyri, at fløgg og flaggstengur vóru í góðum standi, og tá Stauning kom, savnaðust arbeiðsmenn fyrst í kommunuskúlagarðinum. Síðani varð gingið út á bryggjuna við flaggi arbeiðsmannafelagsins og tveimum donskum fløggum á odda.

Formaður og næstformaður felagsins skuldu halda hvør sína vælkomuðu, og seinri um dagin

Nógvir mans vóru um havnaarbeiði

varð Stauning boðin niðan á konditarið til kaffi, kekur og - ikki at gloyma - sigarir. Stauning var jú sigarrullari.

Maurentius velur politisku leiðina

Hóast Maurentius Viðstein ongatið duldi fyri hvar hann stóð politiskt, ávaraði hann altíð imóti, at Havnar Arbeiðsmannafelag gjørdist partapolitiskt. Mong ár undan at Javnaðarflokkurin varð stovnaður, mælti Maurentius til, at føroyskur arbeiðarflokkur varð settur á stovn.

So skjótt Javnaðarflokkurin varð stovnaður í 1925 var Maurentius við. Hann var tá bæði formaður í Havnar Arbeiðsmannafelag og Føroya Arbeiðarafelag.

Maurentius var tó ikki minni væl umtóktur innan fakfeløgini hóast hann var ein av fremstu monnum í Javnaðarflokkinum. Men nú vildi hann ikki longur standa sum formaður í arbeiðsmannafelagnum, so felagið ikki skuldi koma í nakran illgruna, sum hann tók til. Við hesum sipaði hann til tað hann fyrr hevði sagt, at Havnar Arbeiðsmannafelag ikki skuldi gerast partapolitiskt. Hann vildi hvørki vera formaður ella næstformaður, men hann tók av at vera skrivari.

Á samvinnu-grundarlagi

Hóast Havnar Arbeiðsmannafelag ikki gjørdist partapolitiskt, kann ikki sigast, at felagið var politiskt hugsjónarleyst.

Nú vóru triggir politiskir flokkar í Føroyum. Sambandsflokkurin, Sjálvstýrissflokkurin og Javnaðarflokkurin. Hetta var miðskeiðis í triátiárunum, og sera ringar tíðir vóru. Bæði arbeiðsmannafelagið og politisku flokkarnir viðgjördu hvussu komast kundi úr ringastu kreppustøðuni. Javnaðarflokkurin vísti á, at flokkurin kundi hugsað sær, at virki og tiltøk vóru sett á stovn á samvinnugrundarlagi, men tað vildu hinir báðir flokkarnir ikki.

Her duldi Havnar Ar-

beiðsmannafelag ikki hvar felagið stóð, og tók av fullum og heilum huga undir við teimum hugsjónum, Javnaðarflokkurin var komin við í samband við samvinnuhugsjónina.

At arbeiðsmannafelagið eisini vísti samvinnuhugsjónina í verki, varð viðgjørt í fyrstu greinini, sum var í leygardagsblaðnum.

Upplýsandi og undirhaldandi

Vit hava nú í tveimum bløðum nomið við ein part av søgu Havnar Arbeiðsmannafelagsins. Hesi søgubrot eru bygd á bókina: "Havnar Arbeiðsmannafelag í 75 ár", sum Hans Thomsen hevur skrivað.

Bókin, sum er stívliga 300 blaðsíður, fæst til keyps frá arbeiðsmanna-

felagnum, og kostar 250 krónur.

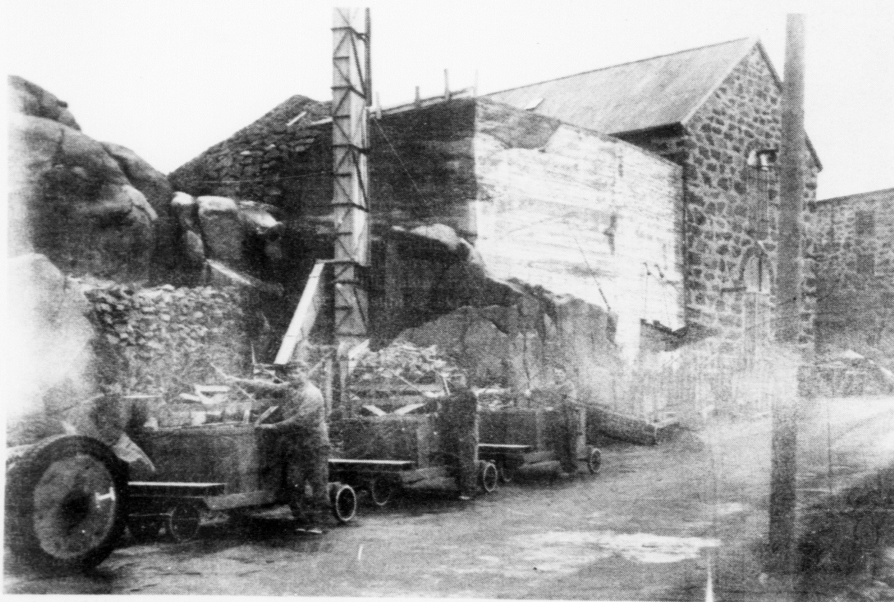
Hans Thomsen eigur rós uppiborið fyri hetta verk, sum hann í størsta mun hevur tilevnað úr gerðabókum arbeiðsmannafelagsins gjøgnum øll hesi 75 árin.

Gerðabøkur eru vanliga turrisligur lesnaður, men Hans hevur dugað at fáa hesa søgu ikki bert upplýsandi men eisini undirhaldandi. Mitt í øllum álvaranum, um ringar tíðir og arbeiðsloysi, neyð og vesældóm, finna vit okkurt minni álvarsamt. Millum annað í samband við ein nevndarfund beint fyri jól í 1921, har gerðabókin sig-

ur: "Paa Grund af at flere af de mødte Medlemmer vare i en mer eller mindre ophøjet Stemning, blev man enig om ikke at vedtage noget, men ud-sætte Mødet..."

"Havnar Arbeiðsmannafelag í 75 ár" er søga arbeiðsmannafelagsins, søga arbeiðsmansins í Havn, ein samfelagsmynd, sæð við eygum hins tímalønta - arbeiðsleysa, um politisk sjónarmið í eini rembingartíð, ein søga um stríð fyri rættindum. Rættindi, vit í dag halda vera sjálvsögð. Bókin er ein tíðandi partur av Tórshavnar søgu.

Tórfinn Smith

Myndirnar hava vit lænt frá Fornminnissavninum

Klaksvíkar Sjúkrahús

Bandagistri og Ortopædiskur skómakari frá Samfundet og Hjemmet for Vanføre i København, arbeiða á Klaksvíkar Sjúkrahúsi í døgnum 8. og 9. oktober 1991, og á skaðastovuni á Landsjúkrahúsinum 10. oktober 1991.

Tíð fæst við at ringja á Klaksvíkar Sjúkrahús 55463.

Inngongd er norðanfyri í kjallaranum í Starvsfólkahúsinum.